اتباع الرسول

تالیف

ابو عبد الاحد عبد الرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل.

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړتیا

دکتاب نوم : اتباع الرسول

لیکوونکی : ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

خپروونکی : ادارة احیاء الدعوة الاسلامیة

تیراژ : ٥٠٠٠

نیټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وریزی ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تیراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع | ګڼه

۱- سریزه ۱

۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی ٤

۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده ۹

۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي ۱۸

۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی ۲۰

۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی. ۲٤

۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای. ۲۵

۸- کوم عمل کی چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه باطل دی. ۲۷

۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه ۳۲

۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د چا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده ٤٠

۱۱- د تقلید رد ٤۳

۱۲- د تقلید لغوي معنی ٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	

۱۳ - د تقلید اصطلاحي معنیٰ ٤٥

۱۴ - تقلید کله شروع شو ٥٢

۱۵ - د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو او نورو د امت د علماوَ د اقوالو په تائید ٦٦

۱۶ - د اختلاف په وخت کې د حل لاره ٩٧

۱۷ - د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده. ١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادى له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدى هدى محمد صلى الله عليه و سلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالیٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را ښکته کاوه نو ورته یې وویل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقره - ۳۸ -

«مونږ وویل کوز شئ د جنت څخه ټول نوکه تاسو ته زما له لوري څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به په هغوی ویره وی او نه به غمجن کیږي»

په دی ایت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته دا خبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دی هدایت تابعدارو ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت په تفسیر کښې حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښې داسې لیکی:

«قال ابوالعالية الهدىٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدىٰ محمد صلّى الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدىٰ القرآن» تفسير ابن كثير ص ۸۳ ج ۱/۱

«ابوالعالية ویلی دی چې له هدایت څخه مراد انبیا، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی دی چې هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلم څخه او حسن بصری ویلی دی چې هدایت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دری واړه قوله صحیح دی ځکه چې ټولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دی او اخری امت لپاره اخری پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لورې رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر اُمت باندې د خپل رسول او نبی اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چې کله الله تعالیٰ کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته یې د دی حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوی رسول اطاعت او تابعداری وکړی لکه چې الله تعالیٰ فرمایي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

« او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لیږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداری وشي د الله په حکم ».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی ؤ هغوی د هغه رسول او نبی په تابعداری او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله ج اخری پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمایي:

« وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه »

سورة آل عمران ۱۴۴. « محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکښې هم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ د کوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا أَرْسَلْنٰكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَّنَذِيرًا وَّلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ» سورة سباء ٢٨.

«مونږ نه یې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیرې ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سورة سبا (٢٨) نو مونږ هم دغه اخري رسول په اطاعت مأمور یو او د ده په منلو کښې د الله رضا، کامیابي او جنت ته داخلیدل او د ده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښې زیات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوي چې مونږ د الله او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» سورة الانفال (١)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ» سورة التغابن: — ۱۲ -

«او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی»

او الله تعالیٰ فرمائي:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ.

سورة الانفال (۲۰)

«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ»

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ» سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چي په تاسو رحم وشي

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ». سورة المائدة (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او —— د رسول اطاعت وکړئ او وویریږئ». که تاسو وګرځیدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالی فرمايي:

«وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَوٰةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ» - سورة التوبة (٧١) -

«او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځې ځيني د ځينو دوستان دي امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چي الله په دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی».

او الله تعالی فرمايي:

«وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا» - سورة النساء (٦٩) -

«او چا چي د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چي الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء رښتونو، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی ډېر ښه ملګري دي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا» سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول ﷺ درکړي وي نو و يې نيسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي يا ست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پرې ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي :

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا • الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې امید لري او الله ډېر یاد کړي • -

نو زمونږ کامیابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعدارۍ کښې کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي :

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ • قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة آل عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړئ الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو ګناهونه به وبخښي او الله بخښونکی او مهربان دی ورته ووایه چي د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا وګرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي ".

نو معلومه شوه چي څوک وائي: زه د الله تعالی بنده یم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوي رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت "منل" کوي او که چا د الله تعالی د رسول وانه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چي " الله کافرانو سره محبت نه کوي " او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت او تابعداري کښي د فلاح او اطمنان شرونه دي.

الله تعالی فرمائي:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴).

"ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله چي تاسو هغه ته رابلي چي تاسو ژوندي کوي ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللهَ» سورة النساء (٨٠).

او چا چي د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چي هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکي خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ» سورة النجم ٣-٤.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چي ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

ای محمده! ورته ووایه چې زه تاسو ته دا نه وایم چې ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غیبو پوهیږم او زه تاسو ته دا نه وایم چې زه فرښته یم زه تابعداری نه کوم مگر د هغه شي چې ماته یې وحې کیږي. ورته ووایه چې آیا برابر دي ړوند او لیدونکی».

او الله تعالی فرمایي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ . سورة الاعراف -۲۰۳-

او کله چې ته راته وړې دوی ته یو ایت نو وایي چې ولې یې ته پخپله نه جوړه کوې ورته ووایه چې زه یوازې د هغه تابعداری کوم چې ماته یې زما د رب له لوري وحې کیږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدایت او رحمت دي هغه قوم لپاره چې ایمان راوړي.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله زیات احادیث هم راغلي دي چې د مثال په توگه به زه یو څو لوستونکو ته وړاندې کړم. عن ابن هریرة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتکم به فخذوه وما نهیتکم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة.

د ابوهریرة رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی،

څه شی باندی چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شئ".

بل روایت کښې راځي؛

عن انس عن النبي صلی الله علیه وسلم قال: "ثلاث من کن فیه وجد حلاوة الإیمان من کان الله ورسوله احب الیه مما سواهما ومن احب عبداً لایحبه الا الله ومن یکره ان یعود فی الکفر بعد اذ انقذه الله کما یکره ان یلقی فی النار"

انس رضی الله عنه نه روایت دی چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: "دری خبرې نه دي چې چاکښې وو نو د ایمان خوند والي به یې ومومي چا ته چې الله او د هغه رسول د بل هرچا نه زیات محبوب وي، او څوک چې د چا سره محبت کوي یواځې د الله لپاره وي او چا چې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ور څخه خلاص کړېدی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښته ولوېږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائي

"والذي نفسي بيده لا يؤمن احدكم حتى يكون هواه تبعاً لما جئت به" . الاربعين النوويه

قسم دى په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دى، ستاسو څخه يو کس ترهغه پورې مؤمن کېداى نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دين تابع نشي چې زه يې راغلى يم؟

او دا هم معلومېږي چې يو حديث د چا د رائى خلاف راشي نو که هغه خپله رايه پرېښوده او حديث يې واخيست مؤمن دى اوکه حديث يې پرېښود او د خپل خواهش يې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېداى نشي

همدارنګه حديث کښې راځي ،

"عن انس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : لا يؤمن احدكم حتى اكون احب اليه من والده وولده والناس اجمعين"

متفق عليه

انس رضي الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمېلي دى : ستاسو يو کس ترهغې مؤمن کېداى نشي ترڅو چې زه ورته د پلار ، خوى او ټولو خلکو څخه زيات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د محبت دعوه کوي او بيا خپله خبره يا د خپل مشر ، امام ، پلار او يا بل چا خبره د رسول الله صلى الله عليه وسلم د حديث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي.

بل حدیث کښې راځي

عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عني وهو متکئ علی اریکته فیقول بیننا وبینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله.

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضي الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: خبردار! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به په خپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پیدې کښې موچې څه حلال ومیندل هغه به حلال کړو او پیدې کښې چې څه حرام ومیندل هغه به حرام کړو، او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي.

او دا ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرښه رد دی چې هغوی وائي: یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو تہ ضرورت نشته ، او ځینې احناف هم د پرویزیانو غوندې حکم نه دې ښکاره چي دوی هم په د پروښایونو کښې احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وائي چي کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد نه دی جائز حال دا چي دا خبره بالکل صحیح نه ده بلکي د پروښایونو کښې احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړې دی .

همدا رنګه بل روایت کښې راځي

عن أبي موسى الاشعري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إني رأيت الجيش بعينيَّ وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ماجئت به ومثل من عصاني وكذب ماجئت به من الحق .

متفق عليه

د ابو موسی اشعری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چي الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشي او ورته ووائي چي ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړئ. نو یوه ډله د دغه قوم ښخه دده خبره ومنی او د شپې لاړ شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووائي چي ته دروغ وائي او خپل ځای کښې سهار کړي نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاك او برباد یې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چي زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چي زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چي زما یې ونه منل او زه چي په کوم حق راغلي یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددې ښکاره دلیل دی چي چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض عنه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حدیث کښې راځي :

عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلّم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبىٰ قالوا ومن يأبىٰ قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابىٰ»

رواه البخاري.

د ابوهریره رضی الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل :

زما ټول امت به جنت ته داخلیږی مګر هغه څوك نه داخلیږي چې انکار یې وکړ. صحابه ؤ وویل: څوك انکار کوی؟ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم وویل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شوا و چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د اتباع په هکله زیات احادیث او اثار راغلي دي او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په اتباع کښې کامیابي ده او د رسول الله صلی الله علیه وسلّم مونږ ته ډیر ښکاره او واضح دین پریږ ایښې دی لکه چې فرمایي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علی مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې اېښې یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یې کښې مبهمه او نامعلومه نه ده یواځې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان كوي

الله تعالی فرمايي:

„وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ“

سورة ابراهيم ۴۴.

او وويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوى ته عذاب او ظالمان به وايي چې اى زموږ ربه موږ ته دى نيږدې ته وروسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعدارى به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دى قسم نه وو كړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته».

نو د قيامت په ورځ به وايي چې اى ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش موږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مو نه وای کړې.

الله تعالیٰ فرمایي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ص لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ماته راغې او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښوونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی آرمان کوی چې کاش موږ د رسول الله ص تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... می نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سوره النساء - ۱۱۵ -

او هغه چا چې خلاف وکړ د رسول او روسته له هغې چې دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لوري ته چې وګرځید ه او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سوره الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دی چې هغوی خلاف کړی ؤ د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړ د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دی او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول. نو داسې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې ترې ویالې بهېږي په دې کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او د هغه لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دې وویرېږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ور ته دردن

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسيږي.

تفسير ابن كثير د دې ايت په تفسير كښې داسې ليكي:

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو سبيله ومنهاجه وطريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما ثبت في الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة» اى في قلوبهم من كفر اونفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى في الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك".

تفسير ابن كثير ص۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امر دى چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار، طريقه، طرز عمل او شريعت دى نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل كيږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبليږي به او كوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونكي او كوونكي باندې رد كيږي هر څوك چې وي.

لكه چې په صحيح بخارى او صحيح مسلم او نورو كتابونو كښې

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زمونږ په طریقه نۀ وي نو هغه رد دی» .

نو معنی دا شوه چې اړو مړو دی وویرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطنی مخالفت کوي چې دوی ته به د دوی په زړونو کښی فتنه ورسېږي ی د کفر، نفاق او بدعت څخه . او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي. په دنیا کښی په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نورو سره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گورې منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او دا سې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډیر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وایي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډیرو بعید وتاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیرې کوي او کله دیوې د ینې د رسکاه ، جومات او ټولنې څخه خلک بندوي او وایي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمايي :

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې داخلك ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم ونګڼوي تا په هغه څه کښې چې د دوی ترمېنځ پېښېږي اختلاف پیدا شوی وي او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګی ونه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره » .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې داخلك نز هغې مؤمنان کېدای نشي تر څو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله ونکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسیاستا فیصلې ته داسې غاړه کښېږدي چې پرې خوشحاله وي اوخفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن اوحدیثو فیصله وکړو اود خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښي دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب فی حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه ". رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښي دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هیڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبي سنت دی ".

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالیٰ فرمائي :

«إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ»

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي .
ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ » .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يکي به وي هغه بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده
ځکه چي په حديث کښي راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال : إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضي الله عنه نه روايت دی هغه وائي چي مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنا ئي وويله بيائي وفرمايل : بهتره لاره او هدايت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدايت او طريقه ده او په کارونو کښي بدچي دي هغه نوي نوي کارونه دي او هر بدعت ګمراهي ده .

په يو حديث شريف کښي راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث في امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشي رضي الله عنها څخه روايت دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل : چاچي زمونږ په دي دين کښي نوی کار پيدا کړچي د دی څخه نه وي نو هغه رد دی " .

په بل روايت کښي راځي چي چا داسي عمل وکړ چي زمونږ طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوې هغه رد دی».

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده او لکه څنګه چې د اوسنیو زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت ګمراهي ده او بدعت کښې سبه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي:

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول «الیوم أكملت لكم دینكم وأتممت علیكم نعمتی...» فما لم یكن یومئذ دیناً لایكون الیوم دیناً».

اصول فی البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت ګڼلو نو ده دا ګمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي «نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی» نو هغه ورځ (د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې) چې څه شی دین نوه نو نن هم دین ندی.

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي:

«اتبعوا ولا تبتدعوا فقد كفیتم». رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چي تاسې ته دين پوره او بس شويدی".

همدا رنګه يو بل روايت کښي راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أُخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روايت دی هغه وائي چي زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره يو جوماټ ته ننوتم چي په هغه کښي اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چي لمونځ پکښي وکړو نو مؤذن آواز وکړ چي لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جوماته ووت او وې ويل : مونږ ددې بدعتي له جوماته وباسئ - او لمونځ يې پکښي ونکړ .

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښي ښه کار معلوميږي لکن د رسول الله صلی الله عليه وسلم په وخت کښي د اذان نه غير داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووايه .

نو که اسلام کښي چيرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ . او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ويلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووايه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که یچا وکړ ګناه یې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږي چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری ئې په هر څه کښې کوله لکه چې په حدیث کښې راځي :

« عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبي صلی الله علیه وسلم فقال : إنی کنت ألبس هذا الخاتم وإنی لن ألبسه ابداً فنبذه . فنبذ الناس خواتیمهم » رواه احمد

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه گوته جوړه کړه او په لاس یې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو گوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شو او وې ویل چې: ما دا کوته په کوته کړې وه. خوزه به یې نو ره هېڅکله په کوته نه کرم نو کوته یې وغوره ځوله خلکو هم خپلې کوتې وغوړځولې

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبد الله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه د دی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما یو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبد الله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائې چې عبد الله ن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې»

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم امر ابي يتبع ام امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وائي چې ما د یوه شامي سړي نه واوریدل چې د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هر څوکي د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامي وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلک ورځنه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار تري منعه کړی وی او رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کړی وی. نو زما پلار تابعداری به کیږي اوکه د رسول الله صلی الله علیه وسلم ؟ ۔

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حکم تابعداری به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار کړی دی ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د ښځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال: ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً». رواه ابن ماجة.

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیڼکه (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دې نه منع کړې او ویلی یې دي: چې دا د وړې کیڼکې ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غابښ ماتوي او سترګه را اوباسي». سعید وايي چې د عبدالله وراره بیا دا کوزار ونه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زه تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزار ونه کوی؟. زه به تا سره هیڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوي هغه وايي چې زه رسول الله صلی الله علیه وسلّم با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځانګیده نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی؟. ما ورته وویل چې عبدالله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دې اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیمایي پورې اوچت کړ. زید وايي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زموږ د ملایانو او یا عوامو په شان نه ؤ چې کله ورته حدیث وویل شي نو هیڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما ډېر داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د غه رنګ حدیث ویل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې وویل شو نو هیڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا دیوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي وویل چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته یې وویل:

یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلی الله علیه وسلم و تقولون قال عمر و ابوبکر؟

تفسیر أضواء البیان ص ۵۱۶ ج - ۷۔

مجموع فتاوی شیخ الاسلام ص ۲۱۵ ج - ۲۰۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې راووریږي زه وایم چې رسول صلی الله علیه وسلم داسې ویلي او تاسو وایئ چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي"۔

نو صحابه ؤ د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسي بدګمانه چي ورته يې وويل آسمان نه به درباندې تېږې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا زمانه مقلدين يې ليدلې وای نو څه به يې ورته ويل چي دوی د هر پير فقير او امام خبره په حديث مخکښې کوي .

هدارنګه په بل روايت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلی الله عليه وسلم: نعم الرجل خريم الاسدی لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الی اذنيه ورفع ازاره الی انصاف ساقيه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله عليه وسلّم وفرمايل :

خريم اسدی ډېر ښه سړی دی خو که د سر ويښتان يې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ يې د ګيټکيو نه ښکته نه وای نو دا خبره خريم ته ورسيده نو هغه قيچي راواخيسته او ويښتانې يې د غوږونو نيما يې پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې د پنډيو نيمائي پورې پورته کړه ـ

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد في بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؟

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي چې حيا ټول خير دى او يا بې شكه حيا ټول خير دى نو بشير بن كعب وويل مونږ په ځينو كتابونو او يا حكمت كښې ليدلي دي چې ځينې د حيا نه سكون او وقار دى الله تعالى لره او ځينې ضعف دى نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تردې چې دا خبره ئې دوه يا درې ځل وكړه نو عمران داسې په غصه شو چې سترګې ئې سرې شوې او وئې ويل چې زه درته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيانوم او ته پكښې د كتابونو خبرې كوې ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیائي د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت ئې امر کاوه بیائې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذى نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسىٰ ثم اتبعتموه وتركتمونى لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

«عبدالله بن ثابت نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : قسم دى په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دى که موسىٰ عليه السلام تاسې ته راغى او بيا مو هغه تابعدارى وکړه او زه مو پرېښودم نو ارومرو به ګمراه شئ » .

نو د موسىٰ عليه السلام تابعدارى سره لدى چې هغه پېغمبر و لکن د رسول الله صلى الله عليه وسلم په مقابل کښې د هغه منل ګمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدينو په حال چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم صحيح حديث ورته ورسېږي او بيا د مذهب تقليد کوي او هغه حديث نه مني نو ايا دا به ګمراه نوي بلکې دا تر ټولو لوى ګمراه دى .

همدارنګه حديث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شئ فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسىٰ حياً بين اظهركم ما حلّ له إلا أن يتبعني . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ. او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښي نو هغه ته بل څه روا نه ؤ غیر له دی چي زما تابعداري وکړي".

او بل روایت کښي راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتي لا تبعني" رواه الدارمی من حدیث جابر

"قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شي او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پرېښودم نو د سمي لاري نه به بي لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت ئي میندلای وای نو ارو مرو به ئي زما تابعداری کړی وه؛

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر ؤ که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبل چا اطاعت روا نه ؤ نو بل چا ته به څرنګه روا شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په هکله د پر زیات خبرو دي مخکښې
تول نصوص چي د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم
پکښې وشو لکن د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د
لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحي معنی وکړم او
بیا به د نصوصو په رڼا کي او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید
رد وړاندي کړم ، کرڅه هم مونږ د الله تعالی په قرآني
نصوصو او نبوی احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه
مستغني کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم د دې لپاره به د علماؤ
اقوال ذکر کړو چي څینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره
شي چي دا مسأله زمونږ د ځانګړي رأی او فکر نتیجه نده بلکې
تول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري
دي او د تقلید رد لدې کبله ضروري ګڼم چي د تقلید په
سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زیاتي شخړې
او اختلافات را منځته شو يدي تر دی چي خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی احادیثو څخه ډېر لیرې شویدي د ائمه کرامو په هکله دومره غلو او زیاتی شروع شویدی چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث پرځای استعمالېږي او داسې استدلال پری نیول کېږي چې تنزیه وائی د غه اقوال اسمانی وحی ده عام خلك د دین سره دومره نا آشنا شویدی چې دیوه مثل او قرآن ترمنځ یا دیوه شعر او حدیث ترمنځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې کهٔ چیرته یو چاته په دینی مسئله کښې یو قرآنی ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستی ددې په مقابله کښې د یوهٔ عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړی . عوام خو لا څه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهېږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشي کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لاتدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهېږی او داسی کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهېږی او سره د پوهې داسې کوي نو بیا خو ډېر لوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد لغوي معنی :

تقليد د تفعيل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخيستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ويل کيږي چې د څناورو او څارويو په غاړه کښې اچول کيږي نو تقليد په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائی لکه د حديثو په کتابونو کښې «باب تقليد الغنم» يا «تقليد الإبل» راځي يعنې د حج په مناسکو کښې هغه د هديې څارويو په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندۍ اچول .

د تقليد اصطلاحي معنی :

تقليد په اصطلاح کښې د يو چا خبره بې دليله منلو ته وائی ، لکه چې امام ابن القيم د تقليد اصطلاحي معنی داسې را نقلوي «التقليد معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه حجة» . اعلام الموقعين ص ١٧٨ ج - ٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغو ویونکی ته پرې دلیل نه وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پرې ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدة امالی ص۳۴ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکأنه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبرو منل دی بې دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چې دا خبره یې یوه غاړه کې او غړوندې کړو او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبره بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة - مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کیږي او مقلد ته عالم نه ویل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعين ص۷ ج-۱

« خلکو پدي اجماع کړیده چي مقلد په علماؤ کښي نه شمېرل کېږي العلم دحق معرفت دی په خپل دلیل باندی » .

په قرآن کریم کښي داسي آیتونه ډېر زیات دي چي علماء په هغي باندې د تقلید په رد کښي استدلال کوي ،

الله تعالیٰ فرمايي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله ...... الآية « (التوبه - ۳۱ -)

ډوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی دالله نه سوا « .

دغه آیت چي کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسیر کښي يې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چي مونږ خو يي عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ما حرم الله فتحلونه »

ایا داسي نه وو چي هغوی به هغه څه حرام کړل چي الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام گڼل او هغوي به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُ نو تاسو به حلال ګڼل ؟

عدي بن حاتم وويل چې همداسي وه نو رسول الله صلّی الله علیه وسلّم ورته وويل :

« فتلك عبادتهم » . « همدا د هغوی عبادت وُ .

رواه احمد والترمذی .

نو دی نه معلومه شوه چې يهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دليله تقليد کړی وُ او همدغه تقليد شرك دی او کوم مقلدچې د چا تقليد کوی هغه يې په ربوبيت ونيوه .

او الله تعالی فرمايي :

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ » سورة زخرف ۲۳ -

« او همدارنګه مونږ تا نه مخکښي په هيڅ يوه کلی کښې ويره ونکی ندی لیږلي مګر هغو عياشو خلکو ويل چې مونږ خپل پلاران په يوه دين موندلي دی او مونږ د هغو د قدمونو پسي اقتدا کوو » او د پلارانو تا بعداري يې بې دليله د وحی په مقابل کښې کوله .

او الله تعالی فرمايي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا كَذَٰلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ

سورة البقرة ١٦٦ — ١٦٧.

کله چې بېزار شي هغه کسان چې تابعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ بيرته دنيا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بېزار شو لکه چې مونږ نه بېزار شوی دی همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وی او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ»

سورة المائدة — ١٠٤.

او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران موږې موندلي دي. اګر که ددوی پلاران په هيڅ شي نه پوهېږي او نه په هدايت دي»

او الله تعالی فرمايي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وايي چې ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او لويانو منلې وه نو مونږ څخه يې سمه لاره ورکه کړيوه»

علامه شنقيطي ددی ايت لاندې ليکي:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهذه الآيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ / ج ۱

پدې ډول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کښې ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ایتونو د دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کښی نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شویده چې د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهگار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقې څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ ته خیر القرون ویلي دي یعنې په اولنیو درې پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو.

محدث د هلوي شاه ولی الله رح وائي:

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص۱۲۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو راټول شوي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رساله "الانصاف" صه کښې لیکی :

"اعلم أن الناس فی المائة الأولی والثانیة غیر مجتمعین علی التقلید لمذهب واحد بعینه".

یوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پېړۍ کښې خلک دیوه شخص په تقلید را ټول نه وو.

شیخ خجندی وائی:

فالسلف لا یعرفون ذلک وکانوا لا یقلدون إلا صاحب الشرع صلی الله علیه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعین وتابعیهم باحسان من السلف الصالحین علی المنع من ان یقصد انسان إلی قول بعینه فمن اخذ بجمیع اقوال أبی حنیفة اوجمیع أقوال مالک او اقوال الشافعی اوجمیع أقوال أحمد اوغیرهم ولم یعتمد علی ماجاء فی الکتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة کلها واتبع غیر سبیل المؤمنین. هدیة السلطان ص۱۲

سلف صالحین دا تقلید نه پېژنی او د صاحب الشرع یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه غیر د بل چا تقلید یې نه کاوه او د سلف صالحینو یعنی صحابه وو تابعینو او تبع تابعینو اجماع صحیح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې یو انسان یواځې د یوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وی نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعی ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي - لو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه.

علامه خجندی لیکی:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدية السلطان ص

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د دری صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وائي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدى الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ.

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج-۲

دا د تقلید بدعت څلورمی صدی چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته بد ه پېړۍ ویلی د دی څخه وروسته پیدا شوی نومقلدین دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو زجونز (دښځو عورتونز) او وینی او مالونه رواکوی، او نارواکوی او پدې نه پوهیږي چې دا خبره صحیح ده او که خطا ده. او دوی په دی کارونو سره په یو لوی خطر کښې واقع شوی دی. او دوی لپاره د الله په مخ کښې ډېر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ویل چې پرې نه پوهیده بیا به په دی پوه شي چې مونږ په هیڅ دلیل نه وُ».

علامه شنقیطی په خپل تفسیر اضواء البیان کښې لیکی:

فتقلید العالم المعین من بدع القرن الرابع ومن یدعی خلاف ذلك فلیعین لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معین ولن یستطیع ذلك أبدا لأنه لم یقع البتة».

تفسیر اضواء البیان ص۴۸۸-۴۸۹ ج-۷

دیوه معلوم او ټاکلی عالم تقلید کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دي اوکه څوك د دي خلاف دعوه لري لوموړی ته دي د دري اولنيو هجري پيړيو نه يو سړی راپه ګوته کړي چي هغه ديوه تاکلي سړي د مذهب تقليد په ځان لازم کړی وي، او داکار هيڅکله نه شي کولی ځکه چي داسي هيڅ شوی نه دی ؎.

همدارنګه لوږ ډېر زيات علماء ليکي چي تقليد يو بدعت دی چي د خيرالقرون څخه وروسته پيدا شوی دی نو زه د هغه مقلدينو څخه پوښتنه کوم چي هغوی دين په څلورو مذهبونو کښي محصور او محدود ګڼي او ديوه تابعداری اسلام ګڼي بلکي د اوسني زماني ځينو مقلدينو دا هم ليکلي دي چي «بی مذهبه د وله مسلمان کيدای نشي» نو زه ورته وايم چي د دغه مذهبونو د پيدا کيدو نه مخکيني او د رسول الله صلی الله عليه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وُ؟ آيا هغوی مسلمانان وُ او که نه صحابه کرام، تابعين او تبع تابعين دچا په مذهب وُ آيا هغوی مسلمانان وُ اوکه نه؟ آيا هغه امام چي ته يې تقليد کوی هغه دچا په مذهب وُ؟ د هغه پلار دچا په مذهب وُ ايا ستا امام او دهغه پلار مسلمانان وُ اوکه نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وي چي دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ؤ لو بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل اوکوم جرأت سره په دغه ټولو محکنیو او وروستنیو خلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویریږي ؟ آیا په قبر کښي به تا څخه دا پوښتنه کېږي چي ته دچا په مذهب وی ایا د قیامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کېږي چي تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی ؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کېږي چي آیا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه اوکه نه ؟. ضرور به داسي یوه ورځ راځي چي ته او ستا په څېر نور ډېر ړانده مقلدین به د الله په مخ کښي ولاړ وی او الله تعالیٰ به در ته وایي چي په کوم دلیل دی حلال اوحرام جوړ کړی ؤ ؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلي وه ؟. او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجي ته رسولای ؤ ؟ ولی دی زما د رلیږل شوی رسول خبره نه وه منلی ؟ ایا ما تا ته نه ؤ ویلی چي : مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آیا ما تا سو ته نه ؤ ویلی چي « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه اوپه اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوی اخری رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروی وکړه او د فلان او فلان خبری پریږده د هغه ورځی څخه مخکښی د ځان د خلاصون په فکر کښی شه چې هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښیمانی څه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمی صدی په هکله داسې وائي:

« وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل فی صدورهم، و اعظم فی نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً ».

اعلام الموقعین ص ۶ ج ۱

د هغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دی نه ډیر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډیر لوی ؤ چې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي .

نو د دی نه معلومه شوه چې ترڅلورمی صدی پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم دڅلورمی صدی د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص۷ ج-۱

« هغوی د سرو لپاره د مذهبی تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ ؤ د حق سپرلی بړچې هرچيرته روانې وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

يعنی دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلې دی نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم آکر چې د بل چا خبره د حجت او دليل په اساس حق وی بلکه هر چا به چې ورته حق وويل هغوی به يې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ورته ځرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبی تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه منې او هغه د مذهب خبره يې ټينګه کړې وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفی مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علی الديوبندی په ترمذی باندې تقرير ليکلی دی په هغه کښې يوه مسئله داده چې: عبد الله بن عمر وائی رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلی دي:

« البيعان با لخيار مالم يتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وي».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعي او عام محدثین وايي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وي. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنی کله چې بایع ووایل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کېږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شي لکه دا عمل یې امام ترمذی په $\frac{ص ٢٣٦}{ج - ١}$ کښې ذکر کړی دی. همدا رنګه نور ډېر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق با لأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی په عمل اخیستل کېږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کېږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هغه دی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث ځخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخيار من مهمات المسائل و خالف أبوحنيفة فيه الجمهور وكثيراً من الناس من المتقدمين والمتأخرين صنفوا رسائل فى ترديد مذهبه فى هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولى الله المحدث دهلوى قدس سره فى رسائل مذهب الشافعى من جهة الأحاديث والنصوص وكذلك قال شيخنا مد ظله يترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجيح للشافعى فى هذه المسألة ونحن مقلدون يجب علينا تقليد امامنا إبى حنيفة». تقرير الترمذی ـ لمحمود حسن الديوبندی ص۳۵ ج۲٦ «حاصل دا دی چې د خيار مسئلة د ډيرو مهمو مسائلو ځخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښې د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښې مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښې ډېری رسالی لیکلی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالو کښې د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړې. او هم زمونږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعی مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله کښې ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن مونږ مقلدین یو او مونږ باندې د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې یو سړی

احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی

او د مذهب پسی ځی که دا رنګه تقلید شرك نه وی نو اخر شرك

به څه وی.

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حدیثو څخه د دغه علماؤ خلك لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او دیونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه د غسې علماؤ ته یو حق پرست عالم داسې وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ايـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا ية
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لاضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هند علماؤ د ډیر وخته پوری ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو نه ستاسو بیماری لیری شي د عقل په علم باندې د اخرت د نیک بختئ امید لرئ، او ویریږم چې ستاسو دا امید به برباد شی، نه د اثیر په تصانیفو کښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیخانو کښې، د هدایت لپاره د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تر اوسه پوره تیاری دی او رڼا نده، لا صدر شرحی کښې د سینې پراخی نشته، بلکې ستاسو سینو کښې له دی نور هم درد زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه ښکاره شي نو هیڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زیا ته تیاره ده، او سُلم کتاب لوړ هم را ښکته کول کوی، او پوره ته خوا ته تاسو نشی پوره کولای، نو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چې ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو دکفرعلوم ونه شرعه جوړه کړی ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وی.

تاسو ناجوړه شوی یاست اومرضونو ډیر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نوراځه ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو اونورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأیید

ټولو سلف صالحینو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامی امت نامتو علماؤ د تقلید رد کړی دی چې د هغوی څینې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په یوه روایت کښې راځي:

عن ابن عباس قال لیس منا أحد الا یؤخذ من قوله ویدع غیرالنبی صلی الله علیه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وایي چې زموږ نه هیڅ یوکس نشته مګر د هغه څینی خبره به اخیستل کیږی او څینی به پری منوول کیږی غیر د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه».

هغه ار نحکه

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وایي:

لا یقلدن أحدکم دینه رجلا ان آمن آمن و ان کفر کفر فإنه لا أسوة فی الشر» اعلام الموقعین ص۱۷٦ ج۲ تفسیر اضواء البیان ص٤٩٤ ج۷

ستاسو یوکس دی په دین کښې دیوه سړی څخه تقلید

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړي او که هغه کافر شو دا هم کافرکیږي ځکه چې په شرک تا بعداری نشته».

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضی الله عنهم قد نهوا الناس عن تقلیدهم فی کل مایقولونه»

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک یې ددوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړي دي».

امام ابن قیم وائي:-

وقد نهی الائمة الاربعة عن تقلیدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغیر حجة» اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۲ .

څلورو امامانو (ابو حنیفة، مالك، شافعی او احمد) دخپل تقلید څخه خلك منع کړي دي او چاچې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلی دي».

علامه شنقیطي وائي:

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون علی منع تقلیدهم التقلید الاعمیٰ الذی یتعصب له من یدعون انهم اتباعهم ولوکانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم فی تقلیدهم الذی منعوا منه و نهوا عنه»

تفسیراضواء البیان ص۵۳۹ ج-۷ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دی داسې رړوند تقلید چې ځينې هغه متعصبين خلك يې كوی او دا دعوه لری چې مونږ د دی امامانو تابعدار يو، نو كه دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وُكړی چې هغوی تقليد منع كړی دی او دوی يې تقليد كوی».

امام ابو حنيفه وائي:

لا ينبغی لمن لم يعرف دليلی ان يفتی بكلامی»

حجة الله البالغة ص ۲۳۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دليل يې نه وی پيژندلی او زما په خبره فتویٰ وركړی».

نو اوسنی حنفيان د امام ابو حنيفه د دی قول نه مخالف دی ځكه چې د هغه دلائل ورته په ډيرو ځايو كښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتویٰ وركوی.

امام ابو حنيفه وائي:

اذا قلت قولاً وكتاب الله يخالفه فاتركوا قولی لكتاب الله.

كله چې ما څه خبره وكړه او د الله د كتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله كتاب لپاره پرېږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول يې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولی لخبرالرسول صلّی الله علیه وسلّم.

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول يې مخالف وي.

هغه وویل:

«اترکوا قولی لقول الصحابة».فتح المجید ص۱۹ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ماپرېږده او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي:

«إياكم والقول فی دین الله تعالیٰ بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبریٰ للشعرانی ص۶۸ ج۱

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالیٰ په دین کښې د رأیي نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تاسو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او څوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو.

امام مالک رح وائي :

«ما منا الا راد و مردود علیه إلا صاحب هذا القبر صلی الله علیه وسلم». فتح المجید ص۱۹۱

«زمونږ نه هیڅ یوکس نشته مگر هغه باندې خپله خبره بېرته وا پس کېږی او نه منل کېږي غیر د دی قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم قبر ته ئې اشاره وکړه».

امام مالک وائي :

«انما انا بشر أخطئ وأصیب فانظروا فی رأیي فکل ما وافق الکتاب والسنة فخذو به وکل مالم یوافق الکتاب والسنة فاترکوه». تفسیر اضواء البیان ص۳۹ ۷-۶۰.

«بی شکه زه بشر یم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رایه وګورئ زما هره رأیه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وائې خلئ او کومه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پرې یې ږدئ».

امام شافعی رح وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لایدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۳

«د هغه چا مثال چي د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چي د شپې خاشاك را ټولوی یوه کیږده راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وائي:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤ ج-۷

"کله چي حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی".

همدارنګه امام شافعی وائي:

"أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس".

اعلام الموقعین لابن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چي چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شو نو هغه ته دا روا نده چي دغه سنت په خلکو کښی دیو چا د قول له امله پریږدي".

امام شافعی وائي:

"إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط"

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي".

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

"کله چې صحيح حديث راشي او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په ديوال وولئ اوکله چې تا دليل وليد چې په لاره کښې ايښى وي نو همدغه زما قول دى".

امام احمد وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا".

وقال : "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال".

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

"زما تقليد هم مه کوئ او د مالك سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه کوئ او د هغه ځای نه دين واخله چې هغوى اخيستى (قرآن او حديثو نه) او وائي چې" ديوه سړى د ناپوهى او فقاهت د کموالى نه دا هم ده چې خپل دين د سړيو نه تقليد وي".

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول : "فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة اويصيبهم عذاب أليم، أتدری ماالفتنة ؟ الفتنة الشرك . لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فی قلبه من الزيغ فيهلك » فتح المجيد ص۴۶۶

«زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پيژندلی دی او بیا د سفیان رأيې پسې ځي او الله تعالی فرمائي: هر و مرو دی و و يريږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طريقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسيږي او يا به ورته دردناك عذاب ورسيږي » آيات ته يوهيږی چې فتنه څه شی دی ؟ فتنه شرک دی .

کیدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځينی خبری رد کړي (قبولی او عملی ئې نکړي) نو دده په زړه کښی به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شی ».

نو دا هغه غلو او اماماندي چې د دوی مقلدین ئې په هر څه کښی تقليد کوي که صريح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پريږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د پرولاندی خلکو خبره اخلي . لکه چې صاوي ويلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کريم یا حديث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د رواړه پريږدو او د امام خبره به اخلو . نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی او د همدې تقلید څخه مونږه ځلور واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه د اسلامي امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړی دی .

ابو عبدالله بن خواز منداد البصري وایي :

والتقلید في دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع في الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۷۸

د الله په دین کښې تقلید صحیح نه دی او هر هغه څوك چي په تا باندې دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښې روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وایي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ج ۷ ص ٤۹٤ اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۳۰

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښې چي پرې پکښې وي او څوك يې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته".

ابن عبدالبر د مزني قول داسې را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة ، قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا ، .

تفسير اضواء البيان ص ٤٩٧ ج ٢

چاچې په تقليد يوحكم وكړ بايد ورته وويل شي چې ايا تاچې په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره و ؟ كه يې وويل چې: هو ! نو تقليد يې باطل كړ ځكه چې دليل داحكم واجب كړ نه تقليد . اوكه وې ويل چې مابې دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چې ولې دى (يدى بى دليله حكم) وينې توى كړې او فرجونه (ښځې) دې روا كړې اومالونه دې لوټ كړل حال داچې داكار الله تعالىٰ بى دليله حرام كړى دى . الله فرمايلي دي ايا تاسوسره پدى څه دليل شته ، .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا — لأربعة لا شك فى فضلهم عندى

هم علماء الدين شرقاً ومغرباً — ونور عيون الفضل والحق والزهد

ولكنهم كالناس ليس كلامهم — دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعمواحاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
"ای خلکو تاسو پر کوم دلیل دازمونږ دین هغوخلو او
امامانو پوری تړلی دی چې زما په نزد د هغوی په فضیلت
کښی هيڅ شک نشته هغوی په مشرق اومغرب کښی د دین
علماء دی او د فضیلت، حق او زهد د سترګو رڼاده، لکن
دوی هم د نورو خلکو غوندی دي چې د هغوی خبره دلیل
ندی اونه يې تقلید سباورځی لپاره ختم کته لری او دی امامانو
داهم نه دي ويلی چې زمونږ قول داسی دلیل دی چې هرڅوک
پری هدایت مومي".
ملا علی القاری حنفی وائي :
"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً اومالكياً
اوشافعياً اوحنبلياً". بحوالة هداية السلطان ص۱۶
پدی امت کښی هیچا باندی دالازم ندي چې یادی حنفی
وي اویادی مالکی وي اویادی حنبلي وي".
د حنفی مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفی فقهی په
اصولو "التحرير" کښی لیکی :
"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذلا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ».

حوالة هدية السلطان ص۱۵

« صحیح خبره داده چې دیوه تاکلي مذهب لازم گڼل په خان باندی ضروري ندي ځکه چې دالازم گڼل لازم شوي ندي ځکه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او دالله تعالیٰ رسول واجب کړي وي ، اودا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چې یوځوک دی دامت دیوه سړي په مذهب وي او په دین کښې دی په هرڅه کښې د هغه تقلید کوي او دنورو سرو چې څه وي هغه دی پریږدي ».

علامه خجندی لیکی :

« وماكفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء » .

هدية السلطان ص۸

« د مخکښنو او وروستنیو څخه زیات خلك چې کافر شوی دي هغوی دعلماؤ ، پیرانو ، مشایخو اوپلرونو په تقلید کافر شوي دي »

خجندی بل ځای کښی لیکی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كأنهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د دوی وستنیو هغو مقلد ینواو مؤلفینو پر هکله زړه خله افسوس دی چې کتابونه یې ډک کړیدی او خلک پری گمان کوي چې هغوی علماء او معصوم مجتهدین دي ځکه چې دوی د خلکو دو امامانو تقلید او معلوم مذهبونه پر خلکو لازم کړیدي او بیا یې د نورو خلکو قول اخیستل او په هغې عمل کولو څخه خلك ویرولي دي نو دا داسي شو لکه چې دغه امام نه یې رالیږل شوی نبی جوړ کړی وي چې د هغه اطاعت کیږي".

همدارنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" کښې لیکی:

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها"

هدية السلطان ص۲

دا مذاهب د علماؤ رأيي او پرځينو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او ددی رأيو او اجتهادونو پوهې تابعداري په هيچا باندې نه الله تعالى اونه د هغه رسول واجبه کړېده ځکه چې پدی کښې حق ته رسيدل هم شته او خطا کېدل هم شته اوحق ته رسيدل يواځې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هرځلي امامان يوى مسألې خواته تللي دي او بيا ورته حق په بل ځه کښې ښکاره شويدی نو د هغې مسألې څخه يې رجوع کړېده".

بيا علامه خجندی ليکي :

"فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه".

هدية السلطان ص۳

"نو د اسلام دين يودی نه پکښې دا سی مذهبونه شته اونه پکښې دا سی طريقې چې د هغې تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې اولاري څخه.

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو الی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة".

مجموع فتاوی ص ۱۶۴ ج ۲۰

"هیڅ چاته دا روا نه دي چي امت ته یو شخص وړاندي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندي د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چي یوه خبره ورته وټاکي او په هغې باندي دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدی اجماع کړیده چي دا کار د بدعتیانو دی چي یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندي او د امت په منځ کښي پری جدائي راولي".

او شیخ الاسلام ابن تیمه وائي :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس یؤخذ من قوله و یترك إلا قول الرسول صلی الله علیه وسلم ".   مجموع فتاوی ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هیڅ یوه مسلمان باندې دیوه تاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلی الله علیه وسلم د تابعدارۍ څخه په هر څه کښې چې واجبوي ئې او یا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته د هر چا څخه خبرې اخیستل کیږي او څیني پرېښوول کیږي ".

علامه ابن قیم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې لیکي:

• و من کید الشیطان امرهم بلزوم زی واحد ولبسة و هیئة و مشیة معینة و شیخ معین وطریقة مخترعة ومذهب معین ویفرض علیهم لزوم ذلك بحیث یلزمونه کلزوم الفرائض فلا یخرجون عنه ویقدحون فیمن خرج عنه و یذمونه کأکثر مقلدة المذاهب المعینة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفیة الخرافیة کالنقشبندیة والقادریة والسهروردیة والشاذلیة والتیجانیة وغیرهم فالحذر الحذر مما هم علیه من التعصب والتقلید ".

• داهم د شیطان د چلونو او دوکو څخه یو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې یو رنګ طریقه او لباس او یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معين هيئت او تنګ او تاکلی شخص او د هغانه جوړه شوې طريقه او تاکلی مذهب لازم وګڼي او د دې اتباع پرې داسې لازمه وګڼي لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده، نو د دې طريقو او مذهبونو څخه نه وځي او څوک چې ورڅخه ووتل هغه بانديې تهمت لګوي او بديې ګڼي. لکه د ډېر د معينو مذهبونو مقلدين او د مختلفو طريقو والا د خرافي صوفيانو څخه لکه نقشبنديان، قادريان، سهروردیان شاذليان، تيجانيان او داسې نور. نو کوم تعصب او تقليد چې د وې کوي له هغه د ډېره پر کلکه وډېره پکار ده».

علامه خجندی وائي:

• فيا ايها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حديث الرسول المعصوم صلى الله عليه وسلم الذى فرض الله تعالى علينا طاعته وتركنا حديثه صلى الله عليه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا يوم يقوم الناس لرب العلمين. فمن يتعصب لواحد معين غير الرسول صلى الله عليه وسلم ويرى أن قوله هو الصواب الذى يجب اتباعه دون الأئمة الآخرين فهو ضال جاهل بل قد يكون كافراً يستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل. هدية السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو! کله چې مونږ د يوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقليد وكړ او د معصوم رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث مونږ ته ور سيد ، هغه رسول چې الله تعالىٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړي دی ، او مونږ پدې تقليد د هغه صلى الله عليه وسلم حديث پريښود او د غه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به ډوک زيات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ ه عذر څه وي چې خلک به د عالميانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته ديوه تا کلي شخص لپاره تعصب وكړ او دا ئې نظر وچې دا د ده قول هغه حق ته رسيدلی دي چې په مونږ يې تابعداري لازمه ده او نورو امامانو څخه پرته نو دا گمراه او جاهل دی بلکې کله کله داسړی داسی کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه ئې ووېسته سنه ده کره نو و به وژل شي" .

همدارنګه يو شاعر وائي :

ما الفرق بين مقلد في دينه راض بقائده الجهول الحائر

وبهيمة عمياء قاد زمامها أعمىٰ على عوج الطريق الجائر

رياض الجنة في الرد على اعداء السنة للشيخ مقبل بن هادي الوادعي

د هغه مقلد چې په خپل دين کښي تقليد کوي او په خپل ناپوهه او حيران مشر راضي وي او د هغه روند چارپاې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګرچي د هغه واکی د رانده په لاس کښی وي او په کړو وړو ولاړ وي رو ان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښتئ څکه چي دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښی دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښی وائي :

ګرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود دين احمد راز تحقيقی بود

مثنوی

که ستا عقل هر څومره پورته الوزي خو د تقليد مرغه دي ځمکي ته ښکته څروي ، منکر هغه وي چي تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطی وائي :

« وأما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليا مع يسره و سهولته ونزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښی دی او ددی دوارو د زده کړی څخه ئې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې د اقرآن او حدیث ډېر اسان دي او د غو مقلدینو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال ئې د الله تعالی له لوړې دوحی درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقیطي وائي:

"فالذین یقولون من الجهلة المقلدین هذا حلال و هذا حرام و هذا حکم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذی قلدوه تقوم مقام الکتاب والسنة و تغنی عنهما و ان ترک الکتاب والسنة والإکتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدینه اعمتهم ظلمات الجهل المتراکمة عن الحقائق حتی صاروا یقولون هذا". تفسیر أضواء البیان ص ۴۷ ج ۷

"نو هغه جاهل مقلدین چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې ګمان چې د دغه امام اقوال چې دوی ئې تقلید کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کښې ودرېږي او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی ئې تقلید کړی هغه کافی دی او دده دین د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کېنو تیارو د حقائقو څخه راانده کړېدی تر دی چې دوی داسې خبرې کوي".

داوسنی عصر نامتو عالم سید سابق وائي:

"وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة". فقه السنة ص۱۳ ج-۱

"په تقلید او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدایت ورک کړ، او دا خبره راپیدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شریعت وګرځېده".

همدارنګه نورو ډېرو علماؤ په تقلید باندې رد وونه لیکلي دي چې د ټولو را نقلول به د لته د اوږدوالي سبب وګرځي.

د ډېرو ناپوهه او جاهلان دا وائي چې محدثین لکه امام بخاری مسلم، ترمذی او داسې نور مقلدین وو حال دا چې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثین مقلدین نه وو بلکې هغوی په خپلو کتابونو کښې داسې احادیث رانقل کړي دي چې هغه د خلورو امامو مذهبونو مخالف دي، او هېڅ یوه محقق دا ندي لیکلي چې هغوی مقلدین وو بلکې علماء وائي چې هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدین نه وو لکه چې شیخ الإسلام ابن تیمیه وائي :

* اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزیمة وابویعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحدیث لیسوا مقلدین لأحد بعینه من العلماء .

مجموع فتاوی ص ۴۰ ج ۲۰

* بخاری او ابوداود په فقه کښې امامان وو او مجتهدین وو او مسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزیمة ، ابویعلی بزاز او داسې نور د اهل حدیثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې دیوه تاکلی شخص مقلدین نه وو .

نو د اهل حدیثو مذهب د عامو محدثینو مذهب دی او دا یو داسې مذهب دی چې د قرآن او حدیثو په دلیل ثابت ولاړ دی او اهل حدیث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحیح غیر مجروح حدیث چې د نسخې او تخصیص دلیل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حدیثو سره بغض کوي هغوي د حدیثو سره بغض کوي ، او امام ابن قیم داسې خلکو ته وائي :

یا مبغضا اهل الحدیث وشاتماً	ابشر بعقد ولایة الشیطان
اوماعلمت بأنهم انصار دیـ	ـن الله والإیمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك و لا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

« ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغویته کنځلی کوونکیه ته پدی پوهشه چي تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده» ، ایا ته نه پوهیږی چي اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدي نه پوهیږی چي دوی بی شکه او بی انکاره د رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم انصار دي . ایا داسی یو بنده د انصارو سره بغض کوي چي هغه مؤمن وي او یا ئي د ایمان بوی میسدلی وی .

نو اهل حدیث هغه خلک دي چي په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چي فرمائي : «فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ»

"نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي" .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازي وائي :

عليك بأصحاب الحديث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا في الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چي د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره د دین ترجمانی کوي ، او کله چې تېه تیاره شپه را وخېژي نو بیا ر ناښتته دی مګر په حدیثو کښې ده او په اهل حدیثو کښی ده ».

۱ د اسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدی — ولا تك بدعیاً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التی — اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم — فقول رسول الله ازكی وأرجح

ولا تك فی قوم تلهو بدينهم — فتطعن فی اهل الحديث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر يا صاح هذه — فأنت علی خير تبيت و تصبح

* د الله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شی او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به وموهی او خوشحال به شی ، او د خلکو رائي او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه د غسې پاک عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کښی وي ».

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

داعى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتو ته ئې ځان منسوب کړي وي ۰ او په خلکو کښې راند ه هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله فالرأى ليل والحديث نهار

" د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده "

یعنی حدیث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده ۰ او د حدیثو مقابله کښې د بل چا خبره او رایه داسې تیاره او توره ده لکه شپه چې توره ده.

الله تعالیٰ مونږ ته ږدی مامور کړي یو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحی تابعداري کوي هغوی به په دنیا کښې د ضلالت او بې لارۍ کنده وځنه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختی ځنه نجات ومومي او هیڅ ویره او غم به پرې نه وي. الله تعالیٰ فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوي به نه وېره وي او نه به غمجن وي".

او بل ځاى کښي الله تعالیٰ فرمائي:

"فاما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى".

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغى نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به گمراه شي او نه به بدبخته شي".

پدې دواړو آيتونو کښي الله تعالیٰ د هدايت تابعدارو ته زيرى ورکړى چي د ضلالت، شقاوت، وېرى او غم څخه به خلاص شي، او هدايت د وحى تابعدارى ته ويل کېږي او وحى عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چي الله تعالیٰ رسول الله صلى الله عليه وسلم ته فرمائي:

"قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ". (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووايه چي زه تاسو يوازي په وحى وېروم".

تفسير اضواء البيان د مخکښنيو دوه آيتونو په تفسير کښي داسي ليکي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم ، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية معنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسیر اضواء البیان ص۴۸۲ ج-۷ ص۴۸۳ ج-۷

"په دی کښی شک نشته چي د وحی د تابعدارانو څخه چي کومه گمراهي شقاوت ، ویره او غم په قرآن کریم کښی نفی شوی دا د هغه چا لپاره نشي کېدای چي دلیوه داسی عالم تقلید کوي چي هغه معصوم ندی او دا مقلد نه پوهېږي چي په کومه مسأله کښی ده د چا تقلید کړیدی دا مشرني په هغې کښی حق ته رسېدلی دی او که خطا شویدی په داسی حال کښی چي ده دالله تعالی د کتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړ یدی ، خصوصاً هغه وخت چي دا مقلد گمان کوي چي ده د چا تقلید کړ یدی د ده د هغه رأيې بس دي او د الله تعالی کتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتي کېږي"

نو مونږ همدا وایو چي ای خلکو راځئ د وحی تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښی فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅوک هم داسی نه شته چې دهغه ټولی خبري دی صحیح او حق ته رسیدلی وي بلکې دامت هرڅوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجور وی او کله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي او غواړی چې خلك دحق د قبول نه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سميتم بها اهل الحديث	وناصري القرآن والإيمان
سميتموهم انتم وشيوخكم	بهتا بها من غير ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم كفعل الساحر الشيطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم	اخذوا بوحي الله والفرقان
وابوا بأن يتحيزوا لمقالة	غير الحديث ومقتضى القرآن
وابوا يدينوا بالذي دنتم به	من هذه الأراء والهذيان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ايمان په امداديانو ايښې دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نوموړ ايښې دي ، او بيا مو دا نومونه کنځل ګرځولي دي او دا د دې لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار د جوګي ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې د اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوی د الله وحي او قرآن اخيستي دی او ددې نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضیٰ او د حديثو نه غير د بل چا خبرې ومنی ، او هغوی د دغه دين چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبرې دي د ښه انکار کوي .

نوموړ يوازې او يوازې خلکو ته دا وايو چې د الله تعالیٰ کتاب و منئ او د الله تعالیٰ د رسول محمد صلی الله علیه وسلم احاديث و منئ او دا خبره د اسلام د ښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ورسره څه دليل نوي نو کله وائي چې دا وهابيان دي او کله وائي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وائي او پدې نوموړ غواړي چې خلک له حق څخه بند کړی او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يوازې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ يې منلو ته تيار نه یو نو که دغه رنګه خلکو ته تاسي وهابیان وائي نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بندګان یو نو مونږ ببیا وهابیان یو لکه چې یو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً — فأنا المقر بأنني وهابي

انفي الشريك عن الإله فليس لي — رب سوى المتفرد الوهاب

لا قبة ترجى ولا وثن ولا — قبر له سبب من الأسباب

كلا ولا حجر ولا شجر ولا — عين ولا نصب من الانصاب

ايضا ولست معلقا لتميمة — اوحلقة اودعة او ناب

لرجاء نفع اولدفع بلية — الله ينفعني و يدفع ما بي

والابتداع وكل امر محدث — في الدين ينكره اولوا الالباب

أرجو بأني لا أقاربه ولا — أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : كه د محمد صلى الله عليه وسلم تابعدار وهابي وي نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي یم زه د الله تعالى نه شريك نفي کوم نو ديوا خې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه د کومې ګومبزې نه امید کیدای شي او نه د کومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ور ته څه سبب جوړیدای شي . همدارنګه نه د کومې تیګې نه او نه د کومې ونې نه او نه د کومې چینې نه او یا بلې درګاه نه د فایدې امید کیدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یوازې الله ماته نفع رسوي او ما څخه تکلیف لیرې کوي ، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امیدلرم چې داسې بدعاتو ته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دین ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایې :

« اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان ،

المیزان الکبری للشعرانی ص ۵۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری »

امام شافعی وایې :

« اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم »

المیزان الکبری للشعرانی ص ۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وو » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

داختلاف په وخت کښې

دحــل لاره

هرکله چې د مؤمنانو تر منځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن او حديثو به فيصله کوي.

الله تعالىٰ فرمائي :

"يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا" .

(النسا - ۵۹)

"اى مؤمنانو ! دالله ومنئ او دالله د رسول ومنئ - او دامیرانو چې ستاسو نه وي ، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پيداشو نو دهغې رجوع الله او دهغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قيامت په ورځ ايمان لرئ ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالىٰ فرمائي چې که تاسو په الله او د قيامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن یئ. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتې نشي، اختلاف د صحابهؤ ترمنځ هم پیښیده، لکن کله به چې هغوی ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوی به د خپلو او یاد بل چا رایو او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداری به یې کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به ښوک نه وایې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوی:

"عن ابي هريرة قال: لما توفي رسول الله صلى الله عليه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالا من المنافقين يزعمون أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد توفي وأن رسول الله صلى الله عليه وسلم والله ما مات ولكنه ذهب إلى ربه كما ذهب موسى بن عمران فقد غاب عن قومه اربعين ليلة ثم رجع إليهم بعد أن قيل قد مات ووالله ليرجعن رسول الله صلى الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج ـ ٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شونو حضرت عمر رضي الله عنه ودر پاڅېده او وې ويل : ځينې منافقان داګومان کوي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچي په الله قسم دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوى ندى لكن هغه خپل رب ته تللى دى لكه څنګه چي موسى بن عمران عليه السلام تللى ؤ هغه دخپل قوم څخه څلويښت (٤٠) شپي غائب ؤ اوبيا ورته راوابيس شو ، او په الله قسم دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسي بېرته راځي لكه څنګه چي موسى عليه السلام راغلى ؤ نود هغو خلكو لاسونه به غوڅ كړي چي وائي : رسول الله وفات شويدى " .

لكن حضرت ابوبكر رضي الله عنه چي كله خبر شونو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره د عائشي رضي الله عنها كور ته ننوت اوكله ئي چي وليده چي هغه وفات شوى . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئي وويل : چپ شه ؛ هغه چپ نشو بيا ابوبكر رضي الله عنه خلكو ته مخ كړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنا ئې وروېله بیائې وویل :

« یا ایها الناس إنه من کان یعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن کان یعبد الله فإن الله حی لا یموت » .

« ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکیږي » .

بیائې دا آیت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم ومن ینقلب علی عقبیه فلن یضروا الله شیئا وسیجزی الله الشاکرین » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد ندی مګر رسول دی له ده نه مخکښی رسولان تیر شوي دي . ایا که مړ شو او یا ووژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ او څوک چې وروسته وګرځید مرتد شو نو هیڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چې الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړی »

نو کله چې عمر رضی الله عنه دا آیت واورید نو حیران شو او په ځمکې را پریوته او وئې ویل :

« عرفت أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوېدی".

عمر رضي الله عنه چې کله آیت واورېد سنو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو رندو مقلدینو غوندې يې ونه ويل چې د دی مطلب دا دی او يا هغه دی، هيڅ تأويل او تحريف يې ېکښې ونکړ بلکې خپله خبره يې پرېښوده.

همدا رنګه بل خلاف د صحابه ؤ منځ کښې دا را پیدا شو چې رسول الله صلى الله عليه وسلم چېرته ښخ کړو، ځينو ويل چې مسجد کښې يې ښخوو او ځينو ويل چې خپلو اصحابو سره يې ښخوو، ابوبکر رضي الله عنه وويل:

"إني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: ما قبض نبي إلا دفن حيث يقبض".

السيرة النبوية لابن هشام ص٣١٤ ج٤

"ما د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه اورېدلي دي چې: هر نبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي".

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو ټول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث يې ومانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رأيې منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمائي:

«وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا»

(الاحزاب - ۳۶)

«او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمني ښځې ته دا روا نه دی چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهۍ سره».

نو د قرآن او نبوي احادیثو په مقابل کښې بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي .

همدا رنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلی الله علیه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله ، اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی : زما امت به په څه دپاسه اویا (۷۰) دلو وویشل شي ، په ټولوکښې دلوی فتنې والا به هغه قوم وي چې دین په خپله رایه قیاسوي د الله حلال به پرې حراموي او الله چې څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلی الله علیه وسلم مخبر صادق دی رښتیا هم هغه څوک چې دخپلی رائې اوخواهش پسې تللی دي د ډېر حرام يې حلال کړيدی او د ډېر حلال يې حرام کړيدي اودا تحريم او تحليل په حنفي فقهاؤ کښې د ډېر زیات دی هرڅه کښې يې له څانه تقسیم کړیدی چې دا حلال دي اودا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال دا چې اکثره داسي وي چې هیڅ دلیل پرې نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چې ما ته شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به و ما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلک چه تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړي نو وايي خله او که په خپله رايه يي وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښي يي وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:

«اى أرض تقلني وأى سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص ٥٣ ج - ١

«کوم ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سيوری وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښي له ځانه خبره وکړه او يا مې داسي څه وويل چې زه پرې نه پوهېږم».

عمر رضي الله عنه وائي:

«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأى سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص ٥٤ ج - ١

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم
مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأيي خطاء
د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ".
عمر رضی الله عنه وائي:
"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعين ص ۵۵ ج - ۱

"تاسو په خپل دين کيني له رأيي څخه ووېرېږئ".
همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:
"أصحاب الرأی اعداء السنن اعيتهم الأحاديث ان يحفظوها وتفلتت منهم ان يعوها، واستحيوا حين سئلوا أن يقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأيهم فإياكم وإياهم".

اعلام الموقعين ص ۵۵ ج - ۱.

"د رأيي خاوندان د رسول الله صلى الله عليه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حديثو ياد ولو سترړی کړل (ياد يې نه کړل) او دوی ونه ساتل (ياد يې نه کړل) نو ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووايي چي مونږ نه پوهېږو، نو په خپله رأيه يې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو د دغسي خلکو څخه ځان وساتئ".

ریښتیا هم موږ چې په اوسني عصر کښې ګورو هغه علماء چې د خپل خواهش او د رأيي تابعدار دي دا ور ته شرم او عار ښکاري چې کله ورځنه پوښتنه وشي او دوی ووايي چې موږ نه پوهېږو نو بې علمه فتوی یې خلکو ته ورکړي او زيات خلک یې د الله تعالی د رالېږلي او غوره شوي دين څخه بل لوري ته روان کړل اوس ور ته دا عار ښکاري چې د حق تابعداري وکړي او د صحيح حديث لپاره خپله خبره پرېږدي نو دين څخه يې داسې يو شی جوړ کړي چې د خپلې غوښتنې او خپل خواهش تابع يې کړ فضلوا وأضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک يې هم بې لارې کړل.

همدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وويل:

تاسو باندې به وروستي کلونه د مخکنيو نه ډېر بد تر راځي بيا يې وويل چې ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بيا يې وويل:

ص۵۷ ج۱ «ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين

«بيا به داسې خلک پيدا شي چې ټول د دين کارونه به په خپله رايه قياسوي او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي :

«لو کان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلّم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود .

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ېر د مسحې ور وو حال داچې ما رسول الله صلی الله علیه وسلّم لیدلای وو چې د موزو د پاسه طرف باندې به يې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایې رد کوی . او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد به کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده .

نو مونږ يې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو .

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي :

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج ۱ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي».

هدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد صحوي نو مسلمانانو ته دالازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته و دې وائې چې زه نه پوهېږم او ديوه بل عالم ځخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندی چې يو څوک ووائي زه نه پوهېږم لکن دا يولوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

◯

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول صلى الله عليه وسلم

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library